

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

Historie obce Neuměř

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Tereza Váchalová

Učitelství pro základní školy, obor Učitelství dějepisu pro základní školy

Vedoucí práce: PhDr. Karel Řeháček, Ph.D.

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. června 2019

.....

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala panu PhDr. Karlu Řeháčkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady i za pomoc v archivních záležitostech. Dále chci poděkovat paní ředitelce Státního okresního archivu v Domažlicích paní Mgr. Radce Kinkorové a všem pracovnícím v archivu za poskytnuté archivní materiály a odborné rady. V neposlední řadě děkuji starostovi obce Neuměř panu Antonínu Kolářovi a kronikářce paní Marii Příbylové za cenné poznatky o historii obce a za pomoc při mém bádání.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

Úvod	2
1 HISTORICKÝ VÝVOJ OBCÍ.....	4
1.1 VÝVOJ OBCÍ NA NAŠEM ÚZEMÍ.....	4
1.2 ORGÁNY OBECNÍ SPRÁVY.....	9
2 DĚJINY HORŠOVSKOTÝNSKÉHO PANSTVÍ.....	12
2.1 SPRÁVNÍ VÝVOJ OBCÍ VELKOSTATKU HORŠOVSKÝ TÝN.....	12
2.2 SPRÁVNÍ VÝVOJ	17
3 HISTORIE OBCE NEUMĚŘ.....	23
3.1 NEUMĚŘ A JEJÍ OBYVATELÉ	25
3.2 SAMOSTATNOST OBCE NEUMĚŘ.....	26
3.3 PAMĚTNÍCI.....	35
3.4 OBECNÍ ŠKOLA	37
ZÁVĚR.....	40
RESUMÉ.....	41
SEZNAM LITERATURY	42
SEZNAM PŘÍLOH	43
PŘÍLOHY.....	I

Úvod

Ke zpracování své diplomové práce jsem si vybrala téma spjaté s historií obce v holýšovském regionu. Neuměř je malá obec nacházející na půli cesty mezi Holýšovem a Staňkovem. Dějiny obce byly až do druhé poloviny 19. století úzce spjaty se sousední obcí Kvíčovice. První dochované záznamy o Neuměři se pojí s Janem z Lobkovic, jenž se roku 1546 stal majitelem čečovického panství, do něhož Neuměř spadala. Podrobnější informace o vývoji obce však pocházejí až z první poloviny 19. století, tudíž je práce do značné míry omezena na obecnější vývoj. Bližší informace o dění v obci se datují až k pozdějšímu období, tj. do sepsání první obecní kroniky. Toto téma mě zaujalo především proto, že iniciativa ke zpracování historie obce vzešla přímo od tamějšího starosty pana Antonína Koláře, se kterým jsem svoji práci také v průběhu bádání konzultovala. Jeho zaujetí pro věc pro mě bylo přínosné, neboť během několika let dokázal zevrubně zmapovat podklady o dějinách obce. Mým úkolem poté bylo na základě archivních materiálů ve Státním a oblastním archivu v Domažlicích (se sídlem v Horšovském Týně) potvrdit, objasnit či vyvrátit jeho domněnky.

Nejdůležitější část mé práce spočívala v nashromáždění co nejvíce použitelných materiálů, neboť o obci nebylo dosud nic napsáno. Nutno dodat, že jsem využila všechny dostupné podklady, z nichž se daly zjistit nějaké informace.

Svoji práci jsem rozdělila do tří kapitol, které jsou ještě dále dělené na menší a podrobnější části. V první kapitole se zabývám obecným vývojem obcí na našem území. První zmínky o předobrazu obecního soužití lze pozorovat již od pravěku, z tohoto historického období rovněž pochází prvotní rozdělení funkcí ve společnosti. Od pravěku se v kapitole postupně dostanu až do 20. století. K sepsání teoretické části jsem využila i řadu odborných publikací zabývajících se právními dějinami českých zemí a vývojem obcí jako takových. I tato zkušenost do jisté míry obohatila moje znalosti.

Ve druhé kapitole přecházím k vývoji samotných obcí v rámci horšovskotýnského panství. Kromě rozdělení obcí mezi velká panství se také vracím ke správnímu řízení zmiňovaných úseků.

Poprvé zde uvádím i názvy obcí a jejich obecný vývoj v průběhu staletí. Ke konkrétnímu popisu událostí však nemohu doložit bližší fakta, neboť z té doby se nedochovaly žádné záznamy.

O obyvatelích Neuměře a jejich činnosti se rozepisují ve třetí kapitole, která se vztahuje k dění v 19. a 20. století. Z jediné dochované kroniky jsem se snažila vytvořit ucelený obraz o tehdejším životě v obci. Jak jsem již výše uvedla, Neuměř byla historicky spojována s Kvíčovicemi, s nimiž ale spolupracovala i po svém osamostatnění se, obce se společně starali například o místní školu.

Ve své práci jsem využila i poznatků paní Příbylové, která působí v Neuměři jako kronikářka. Společně jsme si v průběhu rozhovoru upřesnily určité informace.

1 HISTORICKÝ VÝVOJ OBCÍ

Obec je z právního hlediska pojímána jako základní územní samosprávné společenství občanů tvořící územní celek, jenž je vymezen hranicí území obce. Každá obec musí pečovat nejen o všestranný rozvoj, ale i o potřeby svých občanů, a zároveň také chránit veřejné zájmy vyplývající ze zákonů a jiných právních předpisů. Nejdůležitějšími orgány v obci jsou obecní zastupitelstvo, rada obce, starosta a obecní úřad.¹

Z jiného, obecnějšího hlediska, lze na obec nahlížet jako na složitější sociální systém, který je podmíněn určitým prostředím, místem, kulturou, obyvatelstvem a především časem, v němž se proměňují hospodářské, správní poměry i důležité instituce, z nichž je na první místo postavena rodina.²

1.1 VÝVOJ OBCÍ NA NAŠEM ÚZEMÍ

První zmínky o osídlení českého území pocházejí z nejstaršího období lidských dějin – z pravěku. Počáteční náznaky obecního zřízení lze nalézt již v patriarchální a matriarchální linii, avšak za první předobraz obecního systému můžeme považovat až kmenová sdružení.

V kmenech spolu žili lidé stejného etnického původu, náboženství, kulturních zvyků, společných tradic a také jednotného jazyka. Právě v této době lze hovořit o prvních samosprávných společenstvích, jež společně usilovala o rozvoj obývaného území a starala se o zlepšování životních podmínek všech svých členů.³ V jednotlivých kmenových sdruženích se v období vývoje utvářela společenská hierarchie, která se stala jakýmsi předobrazem budoucího uspořádání obcí a měst. V tomto žebříčku měla hlavní slovo stařešina, později kmenový náčelník a významnou roli sehrávala také rada starších.⁴

¹ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. In: *Beck-online.cz* [online]. [cit. 30.4.2019]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/search-results.seam>>

² ČEBIŠOVÁ, T. a kol. *Obec postavení, správa, činnost*. 1. vyd. Praha: TIRA s. r. o., 1996. ISBN 80-8586-619-6

³ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 27. ISBN 978-80-7380-127-4.

⁴ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 28. ISBN 978-80-7380-127-4.

Důležitým mezníkem ve vývoji obcí bylo postupné usazování kočovných kmenů v průběhu 4. – 6. století. Tzv. období stěhování národů s sebou přineslo nové uspořádání poměrů na evropském kontinentu. Ve střední a východní Evropě žily kmeny Slovanů, jež daly dosavadní organizaci jednotlivých etnických útvarů zcela jiný řád. V průběhu 7. století došlo k postupnému rozpadu velkých kmenových (rodových) svazů a lidé se začali sdružovat do velkorodin, které žily s ostatními v sousedských vztazích. Tímto rozpadem dosud známého systému nabyly na významu pozemky, neboť každá rodina nyní obhospodařovala své vlastní území. Avšak zmíněné hospodaření často vedlo k složitému procesu rozpadu a následnému spojování slovanských kmenů na našem území.⁵

Slovanská společnost byla společenstvím svobodných obyvatel, které trvalo zhruba do 9. století, právě v této době se začalo výrazněji projevovat vnitřní rozvrstvení. Prioritou Slovanů kromě hospodářské prosperity bylo zajištění vnitřní i vnější bezpečnosti všech členů společenství. Tyto hodnoty jsou prvořadé i v současném uspořádání obcí.⁶

Za první větší slovanský útvar vytvořený na našem území během 7. století považujeme kmenový svaz známý jako Sámova říše. Sámova říše vznikla spojením několika západoslovanských kmenů, jež měly společného nepřítele v podobě Avarů. Na území bývalé Sámovy říše byl založen v roce 830 rozsáhlejší Velkomoravský stát, jenž však nesl podobu raně středověkých centralizovaných monarchií. Největšího rozmachu dosáhla Velkomoravská říše za vlády Svatopluka I. na sklonku 9. století.⁷ Ve státním útvaru bylo nutností stanovit pevnou síť místní správy. Tato síť měla oporu v hradech, z nichž byly spravovány jednotlivé státní obvody tzv. „župy“. Každá župa měla své panovníkem jmenované správce – župany.⁸

⁵ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 28. ISBN 978-80-7380-127-4.

⁶ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 29. ISBN 978-80-7380-127-4.

⁷ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 32. ISBN 978-80-7380-127-4.

⁸ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 34. ISBN 978-80-7380-127-4.

První relevantní právní památka, která ovlivnila vývoj budoucích obcí i měst, pochází z roku 726. Tento spis vešel ve známost jako *Zákon sudnyj ljudem* neboli *Soudní zákon pro laiky*. V zákoně je zachycen soubor norem trestního, procesního a rodinného práva.⁹

V období vrcholného středověku i raného novověku zůstávala správa obcí nezměněná, důraz se kladl především na rozvoj měst. O dalším vývoji obcí jsou zmínky až v letech 1848 a 1849, kdy došlo ke zrušení poddanství a následnému zavedení ústavnosti. V důsledku uvedených společenských změn se proměnila činnost veřejné správy v řízení měst a obcí. Zmíněná opatření vedla v březnu 1859 k přijetí nového obecního zřízení. V těchto směrnících byl nastíněn budoucí vývoj obcí v monarchii. V roce 1861 se uskutečnily volby do obecních orgánů a následující rok došlo ke konečnému přijetí obecního zákoníku, jenž se stal základem pro přijetí dalších obecních zřízení v rámci habsburské monarchie.¹⁰

Další důležitý mezník ve vývoji samosprávy nastal v období první republiky. Na základě nově vytvořené a následně přijaté novely zákona č. 76/1919 Sb. bylo ustanoveno sjednocené a demokratické obecní zřízení, a to pro všechny obce na českém území. Jednalo se o nezbytnou revizi zastaralých a nevyhovujících obecních zřízení. Novela rozdělovala řádné obecní orgány na obecní zastupitelstvo, obecní radu a starostu. Avšak tyto orgány již neplnily funkci „ochránců národních zájmů“.

Obecní zastupitelstvo vzniklo jako náhrada za obecní výbory. Občané si do něj zvolili 9 – 60 zástupců ze svých řad. Zastupitelstvo disponovalo výsadou volit ze svého středu obecní radu, jež se skládala ze starosty, náměstků a členů rady.¹¹

⁹ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 35. ISBN 978-80-7380-127-4.

¹⁰ CHARBUSKÝ, Miloš. *Řízení měst v historickém vývoji*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. s. 47 - 52 ISBN 80-7194-602-8.

¹¹ VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 292. ISBN 978-80-7380-127-4.

Československý zákonodárny sbor vydal kromě výše zmiňovaného zákona o obecním řízení také druhý zákon 75/1919 Sb. obsahující volební řád do obcí. I tato novela přinesla demokratizaci v řízení obcí. Zákon mimo jiné upravil nerovné poměry mezi jednotlivými kandidáty, díky čemuž mohli být do obecních zastupitelstev voleni i lidé z majetkově chudších vrstev. Členové obecních orgánů se také snažili o vymýcení korupce a potlačení osobních zájmů.¹²

Obce, i přes mnohé přijaté zákony a reformy, nedokázaly čelit jednomu zásadnímu problému vztahujícímu se k efektivnímu hospodářství. Ke zlepšení a stabilizaci hospodářské situace nedopomohly ani čtyři finanční novely vydané ve 30. letech 20. století. Míra zadluženosti, špatné přerozdělení peněz i nedostatečné vedení účtů vedly k prohlubování rozdílů mezi jednotlivými obcemi. V důsledku tohoto hospodaření docházelo k trvalým schodkům, se kterými se některé obce potýkají do dnešní doby.¹³

30. léta 20. století nepřinesla jen finanční novely zákona na zlepšení hospodářské situace v obcích, ale také novou formu organizace obecní samosprávy v podobě národních výborů. Revoluční národní výbory vznikly spolu s druhou republikou, avšak legálně je přijal tehdejší prezident Edvard Beneš až roku 1944. Roku 1948 byly definovány Ústavou a následně na počátku roku 1954 specifikovány ústavním zákonem. V rámci národních výborů se rozdělovaly obce na města, obce městského charakteru a ostatní obce. Ostatní obce, tj. území s maximálním počtem 3000 obyvatel, tvořily základní a zároveň nejnižší jednotku komunistického státu bez jakýchkoliv orgánů a majetkového základu.¹⁴

¹² VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 311. ISBN 978-80-7380-127-4.

¹³ ŠOUŠA, Jiří, jr. *Obecní majetek v Čechách 1848-1918*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. s. 104. ISBN 978-80-246-1497-7.

¹⁴ CHARBUSKÝ, Miloš. *Řízení měst v historickém vývoji*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. s. 78. ISBN 80-7194-602-8.

Od roku 1948 spadaly národní výbory pod správu komunistické strany Československa, jež měla vliv na jejich vývoj. Dle tehdejších funkcionářů strany měly být výbory výhradně k dispozici občanům státu a měly napomáhat k rozvoji měst i obcí, avšak fakticky šlo o další podřízenou organizaci s omezenou samostatnou působností v rámci státního režimu. Národní výbory zodpovídaly za situaci ve svých územních obvodech, a to v oblasti životního prostředí, kulturního rozkvětu obce nebo stavební činnosti, zvláštní důraz v obcích se kladl na sportovní vyžití a také na udržování veřejného pořádku. Na chodu obcí se podíleli volení zástupci po dobu čtyř nebo pěti let. Národní výbory plnily svoji administrativní funkci v obcích v letech 1945 - 1989.¹⁵

Model nové obecní správy se začal vypracovávat po pádu totalitního režimu v Československu, tj. po roce 1989. Vydáním zákona č. 294/1990 v červenci roku 1990 fakticky zanikla funkce národních výborů, jakožto vykonavatelů správy nad obcemi. Z obcí se tak 24. listopadu 1990 stala samostatná správní území, v nichž bylo nezbytně nutné nejen pozvednout ekonomickou úroveň, ale udržet ji i do budoucna. Proto byly vytvořeny zákony, které pojednávaly o roli státu a jeho vlivu na samosprávu obcí, o pravidlech hospodaření, o rozpočtech a majetkových vyrovnáních mezi státem a jednotlivými obcemi. Po rozdělení Československa a následném přijetí nové Ústavy nastala řada nezbytných úprav mezi kraji, okresy a obcemi do konečné a stále aktuální podoby. Základními územními celky státu se staly samosprávné obce, jimž jsou nadřazeny vyšší samosprávné celky, tj. kraje.¹⁶

Vývoj obcí v minulosti prošel několika správními změnami, k nimž je možné řadit i slučování obcí v jeden celek. K tomuto procesu docházelo u sousedních obcí, kdy se spojily dvě až tři menší obce za účelem vytvoření jednoho většího celku. Původní menší obce tudíž zanikly, a naopak jedna větší obec převzala správu nad všemi.

¹⁵ CHARBUSKÝ, Miloš. *Řízení měst v historickém vývoji*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. s. 84 - 88. ISBN 80-7194-602-8.

¹⁶ CHARBUSKÝ, Miloš. *Řízení měst v historickém vývoji*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. s. 89. ISBN 80-7194-602-8

1.2 ORGÁNY OBECNÍ SPRÁVY

Mezi orgány obce se dle zákona řadí obecní zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad a také zvláštní orgán obce. Tyto orgány jsou děleny podle složení na kolegiální, ty se vyznačují větším počtem osob (zastupitelstva, rada) a individuální, v nichž je zastoupena pouze jedna osoba, a to starosta obce. Další rozdělení je spjato s volbou do jednotlivých orgánů a třetí hledisko dělení souvisí s právním ukotvením obecních zástupců v zákonech či ústavě.¹⁷

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstva obce jsou jediným obecním orgánem, jenž je ukotven ústavně. Název obce, délka funkčního období členů i právní zakotvení jsou stanoveny přímo ústavou. Zastupitelstvo obce je tak vnímáno jako hlavní orgán, který je nadřazený všem ostatním. Volby do zastupitelstva probíhají každé čtyři roky za účasti občanů starších 18let, podmínkou pro aktivní účast na volbách je trvalý pobyt v dané obci. Toto ustanovení platí i pro zástupce, jež jsou zvoleni svými spoluobčany a účastní se tak voleb pouze pasivně. Pokud jde o členy zastupitelstva, jejich počet se odvíjí od počtu obyvatel v obci. Minimální počet zastupitelů je stanoven na 5 členů, maximálně může v obecních zastupitelstvech působit 55 členů.

Zastupitelé obcí musí plnit určité povinnosti, které pramení z jejich funkce. Jednou z povinností je například pravidelná účast na zasedání zastupitelstva, dále se členi zastupitelstev podílí na rozvoji obce (především na schvalování rozpočtů) a také rozhodují o formě spolupráce s okolními obcemi.¹⁸

¹⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 56. ISBN 80-7239-193-3.

¹⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 57 - 75. ISBN 80-7239-193-3.

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce, který za své výkony odpovídá obecnímu zastupitelstvu. Podle ustanovení v zákoně může rada také rozhodovat, tj. vydávat nařízení obce. Členy obecní rady jsou starosta, místostarosta (místostarostové) a radní, již jsou voleni z řad členů zastupitelstva. V radě může působit 5 až 11 členů, jejich počet musí být vždy lichý a zároveň nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu zastupitelstva. Rada obce, jejíž hlavním úkolem je zabezpečení správní kontinuity, je svolávána starostou. K dalším povinnostem náleží přípravy návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečení hospodaření obce dle schváleného rozpočtu nebo vydávání obecních nařízení.¹⁹

Starosta obce

Funkce starosty je do jisté míry reprezentativní, neboť právě starosta zastupuje svoji obec navenek. Není však vykonavatelem všech obecních rozhodnutí, jeho pravomoci jsou závislé na vyjádřeních rady obce a stanovách zastupitelstva. Starosta odpovídá za informování veřejnosti o činnostech obce, plní úkoly zaměstnavatele, zabezpečuje chod obce a také svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady.²⁰

Starostu i jeho zástupce, tj. místostarostu, volí zastupitelstvo obce ze svých řad, i proto jsou za své výkony odpovědní tomuto orgánu. Místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti. Zastupitelstvo může zvolit i více místostarostů, je-li to nutné, z teoretického hlediska se může počet místostarostů vyrovnat počtu členů obecní rady. O pořadí, v jakém budou starostu zastupovat, rozhoduje rovněž zastupitelstvo obce.²¹

¹⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 77 - 80. ISBN 80-7239-193-3.

²⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 81. ISBN 80-7239-193-3.

²¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 85. ISBN 80-7239-193-3.

Obecní úřad

Obecní úřad je orgán tvořený starostou, místostarostou (místostarosty), tajemníkem obecního úřadu a ostatními zaměstnanci obce, kteří spadají pod jeho správu. V čele úřadu stojí starosta. V případě malých obcí, v nichž nejsou na úřadě zaměstnáváni žádní pracovníci, se obecní úřad skládá pouze ze starosty a jeho zástupce.

Obecní úřad plní úkoly, jež mu uloží rada a zastupitelstvo. Nejčastěji se jedná o úkoly spojené s pomocí ostatním výborům a komisím v jejich činnosti. Ke stěžejním kompetencím obce se řadí zřizování úřední desky nebo opatření důležitých spisů týkajících se legislativy.²²

Tajemník obecního úřadu

Tajemník působí v obcích buď jako stálý zaměstnanec, anebo jako fakultativní pracovník. Do funkce jej vždy jmenuje starosta obce, který ho zároveň může i odvolat. Tajemník na obecním úřadě zajišťuje úkoly zadané zastupitelstvem, radou či starostou, dále řídí a kontroluje organizaci obce a také se účastní zasedání rady a obecního zastupitelstva.²³

²² KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 86. ISBN 80-7239-193-3.

²³ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 87 - 88. ISBN 80-7239-193-3.

2 DĚJINY HORŠOVSKOTÝNSKÉHO PANSTVÍ

2.1 SPRÁVNÍ VÝVOJ OBCÍ VELKOSTATKU HORŠOVSKÝ TÝN

Počátky horšovskotýnského statku, později velkostatku, se datují do období raného středověku. Za prvního majitele biskupského panství je od 10. století považován kníže Boleslav I. O rozsáhlosti biskupského horšovskotýnského panství se bohužel nedochovaly žádné urbáře, proto nelze doložit, které obce k němu náležely a které nikoli.

Další zmínka pochází z roku 1331, kdy ke svému panství zakoupil biskup Jan z Dražic od českého krále Jana Lucemburského hrad Starý Herštejn.

Horšovskotýnské panství se v průběhu 14. a 15. století rozrostlo o již zmiňované herštejnské panství. Další změny ve vlastnictví majetku nastaly v období husitských válek. Od roku 1420 byl novým majitelem panství Zdeněk z Dršky, kterému se podařilo nejen ubránit rozsáhlé území před husity, ale také jej hospodářsky pozvednout.

Nejsložitější situace nastala v letech 1510 - 1540, neboť právě v tomto období došlo z iniciativy potomků Zdeňka Kolvína z Ronšperka k výrazným přeměnám Horšovského Týna a jeho okolí. Od pánů z Ronšperka následně odkoupili územní celek páni z Lobkovic.²⁴

Jan ml. z Lobkovic tak získal poměrně rozsáhlé panství, ke kterému náležely kromě města Horšovský Týn také přilehlé vesnice: Březí, Borovice, Buková, Doubrava, Horšov, Hvožďany, Jeníkovice, Kocourov, Křakov, Malý Malahov, Velký Malahov, Mašovice, Medná, Mezholezy, Mračnice, Mrchojedy, Načetín, Němčice, Polžice, Roudná, Sedlec (část), Srby, Semošice, Strýčkovice, Třebnice, Vránov, Všerov a opuštěná ves Lazce, Bozdíš a Semněvice, v minulosti spadající pod správu Vyšehradské kapituly. Roku 1543 zakoupil ke svému panství ještě Dolní Metelsko, Podražice a Věvrov. O dva roky později vyplatil ze zástavy od pánů ze Štenberka statek Starý Hernštejn s vesnicemi Hora Svatého Václava, Drahotín, část Načetína, Hvožďan a od kladrubského kláštera Honezovice.²⁵

²⁴ SOkA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

²⁵ SOkA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

Císař Ferdinand I. poté udělil Janu z Lobkovic také povolení ke koupi Staňkova, Všekar, Hradišťan a Ohučova. Důležitým krokem v roce 1546 bylo odkoupení statku Čečovice od poručníků nezletilého Pavla Chlumského z Chlumu. K tomuto statku totiž náležely vesnice Kvíčovice, Němněnice, Bukovec, Ostromeč a Štichov. Čečovické panství původně náleželo vladykům z Čečovic, poté ho na počátku 15. století odkoupili Rožmberkové, následně Ronšperkové a do poloviny 16. století bylo majetkem Gutštejnů. Ti jej prodali Chlumským z Chlumu, kteří panství úspěšně spravovali až do roku 1544.

Jan z Lobkovic (od r. 1569 sám sebe nazýval „starším“) byl významným politikem a také renesančním ekonomem, jenž díky reformám vytvořil hospodářsky vyspělé lobkovické centrum. K jeho nejvýznamnějším počínům patří zahájení rekonstrukce gotického hradu v Horšovském Týně, který nechal přebudovat na renesanční zámek. Po Janově smrti se roku 1574 ujal správy jeho starší syn Kryštof z Lobkovic, ten však již nedokázal navázat na svého otce. V 80. letech 16. století proto došlo k rozdělení panství mezi Kryštofa a jeho mladšího bratra Viléma.²⁶

V roce 1587 náležely k horšovskotýnskému panství kromě města Horšovský Týn také vesnice Borovice, Bořice, Bozdíš, Březí, Buková, Doubrava, Drahotín, Hora Svatého Václava, Horšov, Hvožd'any, Jeníkovice, Kocourov, Křakov, Malý Malahov, Mašovice, Medná, Dolní Metelsko, Horní Metelsko, Mezholezy, Milaveč, Mračnice, Mrchojedy, Načetín, Němčice, Nevolice, Petrovice, Podražice, Polžice, Roudná, Semněvice, Semošice, Srby, Strýčkovice, Třebnice a část vsí Blížejev, Sedlec, Věvrov, Vránov a Výrov. K čečovickému panství patřily malé město Staňkov, vesnice Bukovec, Černovice, Hradišťany, Honezovice, Kvíčovice, Lisov, Němněnice, Neuměř, Ohučov, Ostroměř, Štichov, Střelice, Všekary a část Holýšova.²⁷ Dle dochovaných archivních záznamů se k panstvím řadily také pusté vsi – Hraběsice, Újezdec či Trubce nacházející se 3 kilometry od Neuměře. Právě Trubce se staly v 16. století hospodářsky důležité, neboť se zde nacházel poplužní dvůr a ovčín.²⁸

²⁶ SOkA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

²⁷ SOkA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 447, kart. 447. Pozemková kniha obce Kvíčovice.

²⁸ SOkA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 458, kart. 458. Pozemková kniha obce Neuměř.

Vilém z Lobkovic byl na rozdíl od svého staršího bratra výrazně lepším hospodářem. Důkazem toho je i vybudování rozsáhlé kamenné zdi poblíž tolik důležitého horšovského poplužního dvora a ovčína. Jelikož tato náročná stavba vyžadovala spoustu práce, jež však nebyla nijak ohodnocena, stal se Vilém pro tamní obyvatele symbolem zla (odpovídají tomu např. jména „Krautpopel“ či „Graf Popel“, jimiž byl obvykle nazýván).

Počátkem 17. století bylo panství rozšířeno o rozsáhlý statek Mířkov, jenž byl zakoupen za 3000 kop gr. míš. od Viléma Mířkovského ze Skopčic. V této době lze z dochovaných účtů poprvé doložit hospodářský rozkvět horšovskotýnského panství, ke kterému nyní náležely i již zmiňované poplužní dvory v Horšově, Třebnicích, Novém Dvoře u Věvrova a dvory s ovčínou v Čečovicích, Mířovicích a Trubicích. V první polovině 17. století dosáhla obě panství celkového počtu 12 dvorů a 5 ovčínů.

Vilém z Lobkovic zasáhl výrazněji také do dějin českého státu. Od roku 1618 zastával úřad nejvyššího hofmistra a stal se i jedním z direktorů za vlády zimního krále Fridricha Falckého. Vilém se dokonce aktivně zúčastnil bojů na Bílé Hoře, z nichž však vyšel (jako většina pánů) poražen. Původní trest smrti mu byl zmírněn na doživotní vězení, a neminulo jej ani zkonfiskování veškerého majetku. Panství Horšovský Týn – Čečovice koupil na doporučení hraběte Lichtenštejna za 264 627 kop gr. míš. hrabě Maxmilián z Trauttmansdorfu. Tímto aktem skončila nadvláda pánů z Lobkovic a začala nová éra spojovaná s rodem Trauttmansdorffů. Maxmilián byl další významnou postavou, jež zasáhla do vývoje třicetileté války, konkrétně do mírových jednání roku 1648.²⁹

²⁹ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430, Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

Maxmilián z Trauttmansdorfu ihned po koupi panství rozšířil své statky o Dolní Kamenici, Poděvousy a část Hlohové. Výrazně mu k tomu napomohl fakt, že se jednalo o zkonfiskovaný majetek, který patřil Kryštofu Wiederspergovi z Wiederspergu. V rozšiřování pokračoval i nadále, zakoupil například Chrastavice, Luženice a Luženičky. Výrazně jej však zaměstnávala veřejná činnost, které dával často přednost před správou svého majetku. O správu se v průběhu let začal čím dál více starat jeho syn Adam Matyáš, pravděpodobně i proto, že byl jeho přímým nástupcem. Svých povinností se ujal ihned po otcově smrti v roce 1650. Panství se na konci roku 1654 sestávalo z jednoho města, jednoho městečka, 56 vesnic a 9 far.

Poddaným bylo svěřeno dohromady 24 522 strychů polí na obhospodařování. Podle výpočtů měla osedlost celkem 614 osedlých, avšak roku 1685 došlo ke změnám. Z původních 24 522 strychů polí výměra poklesla na 19 838 strychů, zároveň se snížil i počet osedlostí, který nyní činil 432 osedlých. Poměry v panství jsou pro představu částečně zachyceny v následujícím přehledu:³⁰

město/vesnice	Sedláci		chalupníci		zahradníci	
	Osedlí	Pustí	Osedlí	pustí	osedlí	pustí
Horšovský Týn	75	-	23	-	47	1
Doubrava	6	-	-	-	-	-
Malý Malahov	7	-	-	-	-	-
Čečovice	7	-	1	-	-	-
Hradištiny	5	-	-	-	-	-
Lšelín	11	-	-	-	-	-
Dolní Kamenice	-	-	7	3	-	-
Štichov	9	1	1	-	-	-
Neuměř	1	-	3	-	-	-
Všekary	8	-	-	-	-	-
Mířovice	-	-	1	-	-	-
Kvíčovice	13	-	2	-	-	-
Sedlec	1	-	2	-	-	-
Blížejev	1	-	-	-	-	-
Honezovice	18	3	2	-	-	-

³⁰ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 447. kart. 447. Pozemková kniha obce Kvíčovice.

Stav panského hospodářství se oproti předešlému stavu za vlády Lobkoviců nepatrně změnil, avšak do jaké míry není známo, neboť se nedochovaly všechny potřebné záznamy k určení přesnějších závěrů.³¹

Adam Matyáš navázal na svého otce a roku 1677 připojil k horšovskotýnskému panství ještě statek Horní Kamenice, jenž zakoupil od Štaufenbergů. Na konci svého života připojil, k již tak rozsáhlému panství, Hostouň od Marie Anny Černínové a jejího manžela Jana Ludvíka, a to za 130 000 zlatých. Po Hostouni Trauttmansdorfové zakoupili i statek Tasnovice s okolními vesnicemi, svobodný dvůr Věvrov, statek Puclice a Pocínovice.

Z horšovskotýnskému panství se ve druhé polovině 18. století stalo jedno z nejvýznamnějších panství v Plzeňském kraji, a zároveň v této době dosáhlo také historicky největšího rozsahu. Toto postavení mu vydrželo až do likvidace patrimoniální správy r. 1848.³²

Celková rozloha panství v 18. století byla zaznamenána v tereziánském katastru. Z údajů lze vyčíst, jaká města či vesnice k panství náležely. Byly to: Horšovský Týn (se 193 hospodáři, 203 domy, 3 108 strychů polí), Doubrava, Malý Malahov, Čečovice, Hradišťany, Lšelín, Dolní Kamenice, Štíčov, Neuměř, Kvičovice, Všekary, Mířovice, Sedlec, Blížejev, Honezovize, Chřebřany, Medná, Mířkov, Křakov, Srby, Svinná, Roudná, Horšov, Horní Metelsko, Kocourov, Hora Svatého Václava, Polžice, Mašovice, Hlohová, Vránov, Staňkov, Podražnice, Semošice, Borovice, Černovice, Věrov, Semněvice, Mrchojedy, Jeníkovice, Buková, Mezholezy, Třebnice, Luženice, Luženičky, Bozdíš, Březí, Němčice, Mračnice, Drahotín, Načetín, Výrov, Poděvousy, Dolní Metelsko, Chrastavice, Horní Kamenice, Tasnovice, Oplotec, Hašov, Hostouň, Slatina, Horoušany, Doubravka, Svržno, Štítary, Bezděkov, Starý Kramolín, Ostrov, Babice. Na panství žilo 1 337 hospodářů s 31 019 strychy polí, 3 738 strychy luk, a 498 strychy lesů.³³

³¹ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 458, kart. 458. Pozemková kniha obce Neuměř.

³² Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

³³ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

Vrchnost hospodařila na dvorech v Horšovském Týně, Horšově, Dolním Metelsku, Novém Dvoře, Třebnicích, Jeníkovcích, Čečovicích, Trubcích, Hostouni, Svržně, Tasnovicích, Mířkově, Naseticích, Podražnicích, Dolní a Horní Kamenici a Krchlebech.

Na sklonku 18. století a počátkem 19. století došlo také k rozvoji lesního hospodářství. Majitel panství vydal r. 1797 instrukce o panství tehdejšímu nově příchozímu lesmistrovi Františku Ullmanovi. Nejvíce připomínek směřovalo k nedostatečnému vedení lesního hospodářství. Výměra vrchnostenských lesů činila 5 297 ha, jež se dělily do 11 revírů.

2.2 SPRÁVNÍ VÝVOJ

O správním vývoji horšovskotýnského panství, pozdějšího velkostatku, není příliš mnoho záznamů. Nejvíce dochovaných materiálů pochází z 18. století, avšak nedá se hovořit o nějakých konkrétních poznacích, neboť jsou známy pouze všeobecné informace z období, kdy majetek spravovali purkrabí sídlící na hradě v Horšovském Týně. S největší pravděpodobností tito správci hospodařili jako nezávislí pánové, i proto nelze například dohledat strukturu majetku či organizaci rozsáhlého panství.³⁴

V čele panství stáli v období správy pražského arcibiskupství purkrabí. Z této doby však, jak bylo výše zmíněno, nelze vyvodit žádné podrobnější poznatky o hospodaření a struktuře v oblasti Horšovského Týna a okolních statků. Teprve na sklonku 16. století a na počátku 17. století, tj. z období posledních Lobkoviců, se zachovaly nějaké dokumenty zachycující správní vývoj v panství. Pokud jde o panské účetnictví, je možno čerpat poznatky pouze ze zlomku obilních a peněžních účtů, jež se dochovaly z počátku 17. století. Všechny účty byly psány česky. Za zmínku stojí například zahájení účetního roku datovaného vždy od 18. května do 17. května následujícího roku. Pravidelně se vedly stručné denní záznamy, z nichž byl každý týden sestavován soupis toho nejdůležitějšího, který byl následně odeslán majiteli panství. Forma vedení hospodářského účetnictví zůstala stejná po celé 17. století, kdy se sídlo dostalo pod správu Adama Matyáše, prvního z rodu Trauttmansdorfů.

³⁴ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

V průběhu 17. století bylo v důsledku velkého územního rozmachu nutné reorganizovat správní systém. Narůstající potřeba oprostít se od původních historických celků, na nichž panství vznikalo, se jevila jako pokroková. Horšovskotýnské panství se tak rozdělilo na dva administrativně samostatné celky – Horšovský Týn a Čečovice.³⁵

K Horšovskému Týnu náležely jedno město, 35 celých a 5 rozdělených vesnic, území panství Čečovice dosáhlo výraznějších změn - připadly k němu jedno městečko a 16 vesnic. Rozdělení panství se týkalo výhradně administrativy, neboť v berní rule jsou uvedeny pouze záznamy o jediném panství, jež součtem všech měst a vsí odpovídá sjednocenému rozsáhlému horšovskotýnskému panství.

V čele celého panství stál vrchností pověřený hejtman, který byl zodpovědný za veškerý hospodářský chod. Hejtmanovi podřízeni - 2 duchovní a 2 obilní písaři v Horšovském Týně, duchovní a písař v Čečovicích a také sládek, zastávali další důležité posty v panské společnosti.

3. října 1681 sepsal správce panství 27 bodů, podle kterých se měli hejtmani řídit. V bodech jsou sepsány funkce a také kompetence. Nejdůležitější kompetencí hejtmana bylo dohlížet na hospodářství, podřízené úředníky, šafáře, čeledě, pivovar v Čečovicích – nejvýznamnější podnik v celém panství, a na vedení všech peněžních účtů. Kromě dohledu musel správce čelit i řadě nepokojů. Neustálé boje se týkaly hlavně lesnictví a jeho složek, proto hejtman zasahoval nejvíce v případech spojených s dřevorubeckou činností. K jeho prvotním povinnostem patřil již zmiňovaný dohled na hospodářství, tj. chov dobytka, lesní porost, údržbu rybníků, organizace plnění sýpek při každoroční sklizni a výběr naturálií od sedláků (nejčastěji v podobě másla, masa a mléka).³⁶

³⁵ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

³⁶ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. č. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

Hejtmanovou poněkud náročnější náplní práce se stalo udržování veřejného pořádku. Dle příkazu Josefa z Trauttmansdorfu měl hejtman zamezit zdržování se sedláků při cestě na trhy v tamějších hostincích. Za porušení příkazu následoval pobyt ve vězení, který byl povolen z vyšších míst. Toto nařízení však mělo velmi promyšlený cíl, neboť sedlákům, jimž nestačilo varování v podobě denního pobytu ve vězení, byl odňat majetek, který byl následně nabídnut spořádanějšímu hospodáři.

Hejtman mohl také v omezené míře ukládat tresty, jako například zavřít pachatele do zámecké věže, dopustil-li se kriminální činnosti. Tyto krátkodobé tresty trvající maximálně 8 týdnů byly často dostatečným varováním a zabraňovaly v opakování činů. Pravidelně každou sobotu se také scházel s rychtáři a šafáři, s nimiž se domlouval na průběhu následujícího týdne. Přítomni schůzkám byli také purkrabí a písař z Polžic, již vše pečlivě dokumentovali. Při řešení závažných či důležitých věcí nerozhodoval sám, ale vždy mu byla nápomocna rada.

V roce 1730 sídlili v panství kromě vrchního hejtmana také důchodní písař pro Čečovice, Hostouň a Horšovský Týn, purkrabí, obroční písař, kontribuční písař a lesní pojezdny. Z roku 1757 pocházejí první zmínky o změně ve správě. Na pozici hejtmana, jakožto správce panství, je dosazen ředitel. Jak významné postavení zaujímal či jaké kompetence souvisely s jeho pracovní náplní, však není blíže specifikováno. Důležitým faktem zůstává to, že v průběhu 18. století se v okolí horšovskotýnského panství vytvořily dva samostatné správní celky – Čečovice a Hostouň, jež svojí správou pravděpodobně náležely pod významnější a rozsáhlejší panství Horšovský Týn. V archivních dokumentech není uvedeno, kdy byla správa Horšovského Týna nadřazena dvěma menším panstvím, ale nejpravděpodobněji k tomu došlo již v polovině 17. století. Horšovský Týn, jako sídlo majitele rozsáhlého panství, bylo fakticky považováno za správní středisko spojených panství.³⁷

³⁷ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

V průběhu let ovšem docházelo k častým neshodám, menší panství se chtěla zcela osamostatnit a vytvořit si svoje vlastní správní úřady. Pro horšovskotýnské panství však byly tyto návrhy zcela nepřijatelné a ani sám ředitel panství nehodlal návrhům vyhovět. Řízení takto rozsáhlého panství vyžadovalo pravidelné kontroly ekonomických a lesnických úseků, správního uspořádání jednotlivých úseků a vyslechnutí požadavků tamějších obyvatel.³⁸

Ředitel panství měl určité privilegium oproti menším celkům, neboť bez jeho souhlasu nemohla být vykonána žádná rozhodnutí. K povinnostem patřil dohled na pozemkové knihy, do nichž se zaznamenávala veškerá koupě, majetkové předávání i sňatkové dohody. Zmíněné dohody musely být ředitelem, jakožto pověřenou osobou přečteny, schváleny a také řádně ratifikovány. Zvláštní zákon se vztahoval k lesnictví, konkrétně k těžbě, k prodeji dřeva a k lovu zvěře. Tato usnesení byla vydána 30. srpna 1760 vrchním inspektorem trauttmansdorfských panství Janem Antonínem Wiederspergerem z Wiederspergu.

Všichni úředníci museli dodržovat své povinnosti, jež vyplývaly z jejich funkcí. K prvotní povinnosti ředitele patřil dohled na vedení pozemkových knih. Lesní pojezdny dbal spolu s hajnými a myslivci na údržbu a pořádek revírů, jednotliví úředníci naopak dohlíželi na příslušné správní úseky panství.

Úředníci byli pověřeni dohledem na správu dvorů. Kontroly probíhaly jak v období úrody, tak i mimo sezonu. Jedním z úředníků byl například obroční písař, který vedl evidenci sýpek, hospodářských zvířat a dále také obilní rejstříky. Důležité zastoupení měli důchodní úředníci, již vymáhali dluhy z tamějších hostinců. Každý dvůr měl své úředníky, kteří vše pečlivě kontrolovali a evidovali, avšak i přes to byli ještě sami podrobováni kontrolám z vyšších pozic, tj. purkrabími.

³⁸ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

Purkrabí sledovali nejen hospodářské záznamy týkající se chovu dobytka, ale i záznamy o polním hospodářství a zásobách dřeva a šindele. Obroční úředníci zastupující obroční úřady dohlíželi na správné nakládání s obilím a na splácení obilních dluhů. V čele sklepního úřadu stál písař, jenž byl plně zodpovědný za uložené zboží, které bez souhlasu ředitele nebylo možno vydat, a v přítomnosti vrchnosti vedl také veškeré výdaje související se spotřebou potravin.³⁹

Druhá polovina 18. století byla do značné míry ovlivněna osvícenskými reformami Marie Terezie. Jako příklad jedné z reforem uvádím zavedení hlavní pokladny na panství Horšovský Týn roku 1776, do níž se odváděly peníze nejen z horšovskotýnského, ale také z čechovického a hostouňského panství. S tereziánskými soudními reformami 2. poloviny 18. století souvisí i zavedení nového justiciáře.⁴⁰

Nejrozsáhlejší záznamy ze všech panství se týkají lesnictví. O prvních doložených „*správčích*“ *lesa* se prameny zmiňují v polovině 17. století, patrně šlo o běžné myslivce bez vyššího vzdělání, neboť za prvního odborně vzdělaného lesníka je považován až František Ulman.⁴¹

Jednotlivé obce v okolí Horšovského Týna příslušely k panským dvorům, v průběhu let však opakovaně docházelo k přeměně hospodářských oddělení v panství či ke vzniku nových samostatných jednotek, jako například v Tasnovicích. Největší část hospodářského úseku zaujímal lesnictví řízené od roku 1799 lesním úřadem. Lesnictví se také stalo hlavním výrobním odvětvím velkostatku.

³⁹ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

⁴⁰ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 669/6. kart. 5. Vrchnostenská nařízení a dekrety 1746 - 1777.

⁴¹ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 430. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn. *Zápis pochází z roku 1799.*

O rozsáhlém komplexu lesní správy a jejích zaměstnancích pojednává samostatná kapitola fondu, za zmínku však stojí fakt, že až do konce 18. století spravovali lesy obyvatelé obcí, kteří neprošli lesnickými školami. Na vzdělání v lesnických školách se začal klást důraz na počátku 19. století, dokládají to právě záznamy o prvním odborně vzdělaném lesmistrovi Františku Ulmanovi.⁴²

Nepatrné změny v uspořádání panství nastaly na počátku 19. století. Reorganizace správního systému zasáhla nejvíce vrchnostenské úředníky, kteří si museli zvykat na oslovování novými tituly. Roku 1830 tak v čele panství stojí vrchní ředitel, jemuž je plně k dispozici justiciář s písařem, dále duchovní a obroční úředník, purkrabí a také stavební správce. Vrchní správa se podřizovala vrchnímu myslivci a lesmistrovi, jenž měl navíc k ruce svého písaře a dalších sedm myslivců. Řádné změny v lesní správě pokračovaly v průběhu 19. století, kdy lesmistrovi náleželi noví spolupracovníci, tj. adjunkt, diurnista a lesní geometr.

Tato usnesení a nařízení však žádné zásadní změny ve vývoji nepřinesla. Naopak reforma ekonomického sektoru dostala výraznějších změn, neboť došlo k rozdělení několika větších dvorů do menších hospodářských sekcí, a to umožnilo zlepšit kontrolu nad již tak rozsáhlou správou panství.

Poslední obměna správy velkostatku Horšovský Týn nastala po provedení pozemkové reformy na počátku 20. století. Lesnictví se dostalo do popředí a stalo se hlavním výrobním odvětvím velkostatku. Tato hospodářská organizace trvala až do roku 1945, tj. do zániku velkostatku Horšovský Týn.⁴³

⁴² Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

⁴³ Státní oblastní archiv v Horšovském Týně, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 256. kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

3 HISTORIE OBCE NEUMĚŘ

Historie obce Neuměř je archivně zaznamenána od sklonku 19. století. Na základě dochované pamětní knihy obce psané od roku 1922 lze však zjistit i informace pocházející právě z druhé poloviny 19. století.⁴⁴ V archivních materiálech uložených v Státním oblastním archivu Domažlice, jenž má své sídlo v Horšovském Týně, se poprvé o obci hovoří roku 1587. Na konci 80. let 16. století došlo k rozdělení rozsáhlého panství na dvě menší, tj. horšovskotýnské a čečovické panství, přičemž obec Neuměř náležela panství v Čechovicích. Starší archivní záznamy pojednávající o raném historickém vývoji obce se bohužel nedochovaly. K dispozici zůstávají jen materiály úzce spjaté s historií velkostatku Horšovský Týn a také s obcí Kvíčovice, neboť právě tyto obce měly společnou školu a v krátkém časovém období spadaly pod jednu obecní správu.⁴⁵

Obec Neuměř leží severozápadním směrem od města Holýšov. Původní osada dostala název Nohuměř, později byla přejmenována na Nouměř⁴⁶, avšak v bližších archivních spisech z 16. století je zaznamenána již jako Neuměř. Další záznamy se týkají tažení švédských vojsk v období třicetileté války, tentokrát se jedná o zmínky z farní kroniky města Holýšov, v níž je krátký zápis o zničení kostela a tamější fary, tyto boje se však dotkly i přilehlých obcí včetně Neuměře a Kvíčovic. Obě obce patřily dle zápisů do roku 1650 a následně opět od roku 1843 pod holýšovskou správu (v mezidobí spadaly pod správu obce Touškov).⁴⁷ O působnosti v obci pojednávají také matriční záznamy vedené pro Horšovský Týn a jeho panství od výše zmiňovaného roku 1650. Tyto záznamy slouží pro zpřehlednění počtu obyvatel v obci, avšak nepřinášejí bližší poznatky o životě či dění v obci jako takové.⁴⁸

⁴⁴ SOKA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 7

⁴⁵ SOKA Domažlice, fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947. inv. č. 430, kart. 430. Archivní struktura fondu Velkostatek Horšovský Týn.

⁴⁶ NOVÁKOVÁ, Božena, a kol. *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla: stav k polovině 80. let.* 1.vyd. Praha: Academia, 1991. 2 sv. ISBN 80-200-0317-7. 628 s.

⁴⁷ SOKA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 8

⁴⁸ SOKA Plzeň, fond Sběrka matrik západních Čech, inv. č. 1014, Matriční knihy (1649 – 1907).

Nejstarší doložené záznamy o obecním vývoji pocházejí z poloviny 19. století, kdy bylo území zasaženo živelní katastrofou. Konkrétně se jednalo o povodeň způsobenou silnými a intenzivními srážkami, v jejichž důsledku se zvedla hladina jednoho z trauttmansdorfských rybníků. Tato přírodní katastrofa však nebyla pro obec jedinou, opakovaně zde od 70. let 19. století do roku 1911 docházelo k požárům, jež za sebou zanechaly rozsáhlé majetkové škody.⁴⁹

První zmínky o místních obyvatelích se datují k roku 1868. V tomto roce sídlilo v Neuměři 148 obyvatel české národnosti a 12 národnosti německé, konkrétně 4 sedláci, 5 chalupníků, 3 řemeslníci a několik námezdních dělníků. Právě blízkost hranic se Saskem umožňovala neuměřským každé léto pracovat v Německu. Obyvatelé od založení obce udržovali dobré vztahy i se soudními obcemi, tj. Kvíčovicemi a Štichovem. Důkazem toho je i provázanost historie Kvíčovic a Neuměře, jež přetrvala dodnes.

Kvíčovice a rozlohou menší osada Neuměř měly od svého vzniku společné zastupitelstvo složené ze zástupců obou obcí, kteří byli dále správně odpovědní hejtmanství v Horšovském Týně. Tito zástupci se pravidelně v jednotlivých volebních obdobích střídali, tudíž nedocházelo k vlivu jedné obce na druhou. Pokud jde o duchovní život a s ním spojené záležitosti, ty pro místní zajišťovala německá farnost v Holýšově. Světský život obyvatel byl pak do září 1848 značně omezován robotou v horšovskotýnském panství.

O kulturním životě tamějších lidí nejsou žádné bližší záznamy, důležitým mezníkem hodným zápisu do kronik se stalo až založení školy v Neuměři roku 1873. Do té doby děti navštěvovaly školu v Holýšově, v níž se vyučovalo v německém jazyce. Založení malé školy pro děti z Neuměře i Kvíčovic znamenalo důležitý krok k rozvoji vzdělanosti a kulturních tradic v mateřském jazyce.⁵⁰

K učení byl žákům vyhrazen prostor na statku Jakuba Šlegla v Neuměři č. p. 11. S přibývajícimi žáky však muselo dojít k nezbytnému rozšíření učebny. Na místním statku nebyl dostatek místa, proto se škola, i se svým českým učitelem Čeňkem Brotánem, přestěhovala z Neuměře do Kvíčovic. Roku 1880 tak byla postavena škola v Kvíčovicích, kterou navštěvovali žáci i z nedalekého Štichova.⁵¹

⁴⁹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 8 - 10

⁵⁰ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 21 - 24

⁵¹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 25 - 26

3.1 NEUMĚŘ A JEJÍ OBYVATELÉ

V obci Neuměř se nacházela řada obytných statků či menších domků, která v průběhu let změnila svého majitele. Některé objekty se dědily z generace na generaci, jiné byly prodány, další zůstaly po smrti svých původních majitelů opuštěny. V Neuměři stojí také domy, jež jsou mezi místními nazývány podle řemesel, která vykonávali jejich obyvatelé. Jako příklad lze uvést dům č. p. 3 „U Kovářů“, č. p. 8 „U Truhlářů“ či č. p. 16 „U Šveců“. Do roku 1935 stálo v Neuměři na 55 obytných domů.⁵²

V obci se kromě obytných domů nacházela také kaplička, jejíž základní kámen byl položen roku 1832. Kaplička neurčitého stavebního slohu se zapsala do historie obce díky unikátnímu zvonu ze 17. století, který zakoupila Apolena Soukupová (rozená Šober) jako upomínku na návrat svého manžela z rakousko-pruské války. Ani tento artefakt se však v Neuměři nedochoval do současnosti, neboť byl za 1. světové války roztaven.⁵³

První světová válka se dotkla i obyvatel obce Neuměř. Ihned po vypuknutí konfliktu byli povoláni muži ve věku 17 - 50 let k odvedení na frontu, v případě Neuměře se jednalo téměř o všechny muže. Někteří z nich byli zajati na východní nebo italské frontě, několik jich bylo zraněno a dva občané se z války již nevrátili (Ondřej Brož padl u Lvova a Jan Peteřík bojující na srbské frontě byl prohlášen za nezvěstného). Po první světové válce proběhlo nové sčítání lidu, z něhož pocházejí záznamy o osídlení obce, ve které žilo 226 obyvatel české a 5 obyvatel německé národnosti.⁵⁴

⁵² SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 29 - 40

⁵³ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 14

⁵⁴ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 43 - 48

3.2 SAMOSTATNOST OBCE NEUMĚŘ

Obec Neuměř byla od svého vzniku součástí sousedních Kvíčovic, i proto je v písemných záznamech uváděna jako osada již zmiňované rozsáhlejší obce. Historie těchto obcí se prolínaly dlouhá staletí, avšak od 20. listopadu 1920 jsou uvedeny jako dvě samostatné správní jednotky. Ihned po vzniku obce byl do funkce starosty na dvě období zvolen Josef Šizling, který se také spolupodílel na vytvoření obecního zastupitelstva. Touto volbou zároveň zanikly dosud zavedené pořádky, podle nichž měli hlavní slovo tzv. „*starousedlíci*“, již spravovali veškerý majetek (převážně lesy). Roku 1920 je v čele obecní správy nahradil první ze zástupců dělníků. Důležitým mementem pro občany bylo stanovení nové osmihodinové pracovní doby, neboť většina z nich pracovala ve sklárnách v Holýšově, a tudíž neměla příliš času na obhospodařování svých pozemků. Nutno podotknout, že rozloha obce v roce 1920 byla vypočítána na 464 ha a dalších 113 ha tvořila zalesněná plocha.⁵⁵

Rozkvět obce probíhal v politické, kulturní i sociální sféře pozvolna od 20. let 20. století. První výraznější proměna obce souvisela s výstavbou nové silniční komunikace propojující Neuměř, Všekary a Kvíčovice. Krátce po dokončení hlavní silnice začali místní s opravami menších úseků cest, budováním nového rybníka a také s elektrifikací obce.

Zkulturnění obce pokračovalo roku 1926 založením klubu esperantistů s názvem „*Nur volu*“. Hlavním cílem tohoto sdružení bylo seznámit jeho členy se světovým děním v jazykové, kulturní i hospodářské oblasti. Důležitou roli sehrál právě jazyk, jenž měl být prostředkem k mezinárodní komunikaci. V klubu se kromě kulturních záležitostí řešily také otázky týkající se dělníků a jejich postavení ve společnosti napříč jednotlivými zeměmi.⁵⁶

⁵⁵ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 48 - 49

⁵⁶ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 49 - 52

Politická situace v obci se vyvíjela podobným směrem jako situace v Československu. První volby po rozdělení obcí, v nichž bylo ustanoveno obecní zastupitelstvo i nový starosta, se uskutečnily na konci roku 1921. V následujících volbách roku 1929 byl do čela obce zvolen Josef Brož mladší.⁵⁷ Na počátku nového volebního období schválilo zastupitelstvo rozpočet ve výši 124 000 Kčs na přestavbu školy v Kvíčovicích. Neuměřské děti i nadále navštěvovaly školu v sousední obci, i přesto že občané usilovali o postavení vlastní obecní školy. Tento návrh však nebyl přijat, neboť by nedošlo k naplnění kapacity dvou malých obecních škol v okruhu 10 kilometrů.

Rozkvět obce pokračoval pod záštitou pětičlenné Místní osvětové komise. Komise se zaměřovala na upomínkové akce, které se vztahovaly k významným událostem či osobnostem jak minulosti, tak současnosti (Husovy oslavy, Masarykovy narozeniny, vznik Československé republiky). V obci dále působila také Národní jednota pošumavská pořádající besedy a kurzy, jež se týkaly národní obrany v pohraničních oblastech. Svoji organizaci měli také včelaři nebo zemědělci, členové tzv. Domkářského sdružení se snažili, dle svých možností, hájit zájmy drobných zemědělců. Vznikaly však i spolky určené mladší generaci, za zmínku stojí například Divadelní spolek mládeže.⁵⁸

Politickou a zároveň kulturní událostí konce 20. let 20. století se stal sjezd stoupenců sociálně demokratické strany ze Všekar, Kvíčovic i okolních obcí, který se pořádal k příležitosti dvacetiletého výročí založení strany. Na tuto událost se do Neuměře sjelo 350 osob.⁵⁹

⁵⁷ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 55

⁵⁸ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 87

⁵⁹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 56 - 57

Ve 30. letech 20. století v obci k projevům společenské krize, která byla způsobena zvýšenou nezaměstnaností. V roce 1935 byl z blíže neuvedených důvodů zastaven provoz sklárny v Holýšově, v níž pracovalo 50 neuměřských obyvatel. Nezaměstnaní sklářští dělníci se začali realizovat v obecní správě, nejčastěji se věnovali zemědělství, kulturní činnosti či opravám potřebných úseků obce. Činnost dělníků v zemědělství se projevila ve výsadbě ovocných a listnatých stromů, i místní zemědělci ocenili jejich přítomnost při sklizni hojné úrody, neboť právě rok 1935 patřil k těm lepším. Na úrodě v sezoně 1934/1935 mělo zásluhu především konstantně příznivé počasí, které se vyznačovalo pravidelným střídáním sucha a vláhy. I proto se v obecních záznamech píše o roce 1935 jako o velmi úspěšném hospodářském období. Díky velké úrodě se dařilo také chovatelům, kteří si tentokrát, na rozdíl od předchozích několika let, mohli ponechat více kusů hospodářských zvířat, tj. vepřů, býků, skotu.⁶⁰

Ve 30. letech byla v Neuměři postavena obecní knihovna, jež k roku 1936 obsahovala na 286 knih různého žánru. Knihovna spolupracovala s knihovnami v Holýšově a ve Staňkově, z nichž si kupovala či zapůjčovala publikace. Právě Masarykova knihovna ve Staňkově byla hlavní sesterskou organizací, se kterou Neuměř spolupracovala. Čtenáři navštívili tamější knihovnu ve velkém počtu ihned po jejím otevření, a zavítali do ní opakovaně i v průběhu roku. Místní občané projevovali o četbu a o kulturní vzdělání poměrně velký zájem, a to hlavně v zimním období. Nasvědčuje tomu také fakt, že byla pokořena hranice 970 vypůjčených knih za rok.⁶¹

Důležitou roli v obci ve 30. letech sehrála i obecní rada, která musela řešit řadu záležitostí. Nejprve se jednalo o výběr nového hajného pro správu lesů, dále byl ustanoven pokladník, jenž dohlížel na finanční záležitosti obce, a na začátku roku 1936 rada dohlížela na vznik organizací či vojenský spolků, jejichž činnost přímo vyplynula ze společenské situace v Československé republice.⁶²

⁶⁰ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 90 - 104

⁶¹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 111 - 112

⁶² SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 106

Hrozby pro obec, která leží v pohraničí Šumavy, započaly již roku 1933. Tyto obavy přirozeně souvisely se situací v Německu. Obyvatelé Neuměře, sousedních Kvíčovic a Všekar vnímali nastupující napětí v pohraniční oblasti, neboť i v uvedených obcích žily německé rodiny, avšak výraznější problémy z jejich strany nenastaly. První bližší seznámení obyvatel se situací v obci se datuje k 24. březnu 1936, kdy proběhlo promítání světelných obrazů. Na těchto obrazech byla znázorněna města po plynovém útoku. Celou přednášku měl na starosti řídící učitel Rudolf Svačina z Kvíčovic.⁶³

V prosinci 1936 se uskutečnilo v obci cvičení pod vedením organizace Civilní protiletadlové obrany, jehož hlavním úkolem byla co nejrychlejší evakuace obyvatel po vyhlášení poplachu. Cvičení proběhlo pod dozorem dvou příslušníků četnictva z Čečovic a velitele organizace Václava Plase z Kvíčovic. I přesto, že tato akce se byla první událostí podobného charakteru na území obce, nenastaly během průběhu žádné větší časové prodlevy.⁶⁴

Civilní protiletadlová organizace se postupem let stala důležitou součástí života občanů Neuměře. 24. ledna 1938 československý rozhlas v Brně odvysílal přednášku o zakládání organizací tohoto typu i na dalších místech Československa. Z nařízení úřadu v Horšovském Týně se členové organizace museli přednášky, jež probíhala v bytě starosty Josefa Fišera, povinně zúčastnit. Přednáška byla rozdělena do čtyř hodin, první z nich proběhla zmiňovaného 24. ledna, další následovala 31. ledna, třetí 8. února a závěrečná přednáška se vysílala 16. února.⁶⁵

⁶³ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 106

⁶⁴ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 106

⁶⁵ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 122 - 123

V květnu 1938 proběhly volby v Holýšově, které měly dopad také na malé obce v okolí města. Ve volbách, v nichž žilo jak české, tak německé obyvatelstvo, došlo ke změně starosty. V dřívějších obecních volbách vítězili Němci, tudíž i starosta Holýšova byl německé národnosti, avšak tentokrát zvítězil starosta české národnosti. Výsledek obecních voleb rozdmýchal již tak dost napjatou situaci ve městě ještě více. Neúspěch ve volbách byl ze strany německých obyvatel, v návaznosti na potlačenou demonstraci z 1. května, považován za další formu útlaku.⁶⁶

Relativní klid ve zdejších obcích trval do dopoledních hodin 21. května 1938, tj. do doby příjezdu zástupců československých vojáků na obecní úřad. Ti měli za úkol předat starostovi povolávací rozkaz pro mladé muže. Všichni povolání neprodleně nastoupili k útvaru do Plzně nebo do Dobřan. Od této chvíle se v obci usadili hlídky, které pravidelně procházely nejen Neuměří, ale také přes Všekary, kde se situace poněkud zhoršila. V nedalekém bývalém panství Trubice se usídlilo dělostřelectvo, jež obsadilo i přilehlé lesy, včetně těch neuměřských. V lesích byly vybudovány průseky vedoucí bývalým územím trauttmansdorfských lesů, a dále přes všekarský katastr až ke Kladrubům. Průseky sloužily ve válce pro případnou křížovou palbu, ke své obraně a k obraně svého území navíc všichni práceschopní občané vystavěli i deset vojenských opevnění. Budování opevnění a ostatních obranných systémů, ke kterým patřily také zákopy v severní části obce, se však neobešlo bez následků, nejvážněji byla z hospodářského sektoru zasažena oblast lesů.⁶⁷

Nepokoje mezi Čechy a Němci se den ode dne prohlubovaly, i z tohoto důvodu byl ve Staňkově zaveden povinný výcvik pro všechny muže v záloze do 60let.

⁶⁶ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 124

⁶⁷ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 126

V pohraničí si všichni obyvatelé již plně uvědomovali vážnost konfliktu, důkazem toho budiž budování jak obranných systémů v lesích, tak vojenských kasáren v nejbližších městech, konkrétně v Holýšově. Vojenská kasárna se však nacházela i na zaniklém území Trubců, tedy na dohled obce Neuměři. V této oblasti stál nyní pouze jeden velký statek, jehož část vojáci využívali k chovu hospodářských zvířat. 29. září 1938 vystavěli vojáci na kraji Neuměře drátěné překážky a zároveň zabarikádovali jedinou silnici vedoucí do obce. Většina místních občanů dokonce počítala i s variantou odchodu z obce dále do vnitrozemí. Tomuto teoretickému plánu nasvědčují dochované záznamy o přípravě zavazadel a o shromažďování nejdůležitějších cenných věcí. Důvodem připravovaného odchodu byla mimo jiné bezprostřední blízkost hranic s Německem a předpoklad jejich brzkého překročení.⁶⁸

Dne 10. října 1938, krátce po vypuknutí 2. světové války, došlo k obsazení lesů a obce německými vojsky. V tomto okamžiku bylo zároveň rozděleno pohraničí na východní a západní část, přičemž Neuměř spadala do západní části a její odloučená část, obec Kvíčovice, připadla do oblasti východní. Obyvatelé dostali speciální tzv. „pohraniční průkazy“, díky kterým mohli přecházet z jedné obce do druhé. V této době bylo zaevidováno v obci na 274 obyvatel – 245 Čechů a 29 Němců.⁶⁹

Někteří němečtí obyvatelé Neuměře začali využívat svého nového postavení v rámci obce. Dle záznamů v obecní kronice se chovali k českým občanům nadřazeným způsobem. Nátlak byl vyvíjen jak na běžné obyvatele, tak i na starostu obce Josefa Fišera, který nakonec některé z požadavků, pod dohledem německých důstojníků, přijal. K poškozování majetku či újmě na cti docházelo v obcích pravidelně hlavně v první polovině světové války.⁷⁰

⁶⁸ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 130

⁶⁹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 131 - 142

⁷⁰ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 143 - 145

I ve 40. letech 20. století se čeští obyvatelé Neuměře i nadále snažili, v rámci možností, rozvíjet svoji obec. 13. dubna 1941 byl založen Sbor dobrovolných hasičů, na jehož počátku stálo 10 mladých mužů. Prvním starostou sboru se stal Václav Straka, velitelem hasičského sboru poté ustanovili Josefa Brože. V průběhu roku místní také upravili věž již zmiňované kapličky a obecní studnu.⁷¹

Za důležitou událost doby je považováno také obsazení obecní školy v Kvíčovicích, kterou navštěvovali i neuměřští žáci. Němci pro svoji vlastní potřebu zabrali 80 % budovy, zbylá část, tedy jedna místnost, náležela 96žákům české národnosti. Změna musela nastat přirozeně také na postu učitele. Tuto funkci nyní vykonával Josef Kilbert, původní profesí bankovní úředník z Karlových Varů.⁷²

Roku 1939 byla do provozu opět uvedena nedaleká sklárna v Holýšově, její zaměstnanci, včetně neuměřských občanů, se však nezabývali výrobou skla jako v předchozích letech. V této době totiž sloužila továrna jako zbrojovka pro německou armádu. Výroba se zastavila opět na konci války, a to v důsledku bombardování komplexu spojeneckými letouny.⁷³

Události od roku 1940 jsou zapsány v kronice jen heslovitě, proto nelze blíže charakterizovat jejich průběh ani společenské dění v obci. Kroniku u sebe během světové války ukrýval místní kronikář, jenž velmi stručně zaznamenal ty nejdůležitější situace týkající se obce a okolních vesnic. Nechybějí ovšem zápisy o světovém dění na frontách ani záznamy o průběhu války na našem území. Najdou se i zápisky o padlých vojácích či umučených občanech, za prvního z mučedníků, jehož jméno je zapsáno do památníku obce, byl roku 1943 prohlášen Josef Šizling. K trestu smrti v Dráždanech byl téhož roku odsouzen například bývalý starosta obce Josef Fišer.⁷⁴

⁷¹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 154

⁷² SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 155

⁷³ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 155

⁷⁴ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 165 - 171

Konec války se dotkl životů všech občanů Neuměře. Někteří byli přímými svědky náletů a bombardování holýšovské zbrojovky nebo vlakového nádraží, jiní přihlíželi ke zkáze svých polí, luk, lesů nebo obydlí, jako v případě hajného. V době leteckého náletu byla zničena nejen hájovna, ale tragédie postihla celou rodinu, která se v tu chvíli nacházela uvnitř.

Na počátku května byly v obcích Všekary, Neuměř a Kvíčovice ubytováni polští vojáci, kteří směřovali z Anglie na pomoc americké armádě. Tito příslušníci armády značně pomohli místním, kteří hájili nejen území svých obcí, ale pomáhali také holýšovským občanům v bojích s německými vojáky, neboť právě v Holýšově žila německá většina. Od května 1945 docházelo nejprve k postupnému vysídlování německých obyvatel i ke konfiskaci majetku. Nejdůležitější úkol ale spočíval v opětovném návratu obce do předválečného stavu v oblasti politické, sociální a kulturní.⁷⁵

Záznamy následujícího období, tj. konce 40. let a poloviny 50. let, jsou v kronice obce zapsány ve stejném stylu, o němž jsem se zmínila výše. Z nějakého blíže nespécifikovaného důvodu zde převažují informace související s všeobecnými událostmi v Československé republice. Pokud již kronikář vepsal nějaké údaje, týkaly se pouze zemědělského úseku, počasí nebo schůzí národního výboru, na nichž se členové seznamovali s nařízeními komunistické vlády. Do pozadí je postavena kultura, každoroční zápisy vypovídají pouze o návštěvách kin a promítání filmů s názvem Jaro na vesnici.⁷⁶

Podrobnější zápis je uveden až k založení místního jednotného zemědělského družstva, v němž byli zaměstnáváni všichni obecní zemědělci i příležitostní brigádníci. Od roku 1955 jsou v kronice roční shrnutí pojednávající o úkonech zemědělského družstva. Tato shrnutí obsahují hlavně informace o stavu produkce plodin a chovu dobytka.

⁷⁵ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 178 - 190

⁷⁶ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 195 - 215

Politické a kulturní dějiny jsou od 50. let 20. století provázané více než v minulých letech. V Neuměři, stejně jako v okolních obcích, byl zřízen národní výbor, jehož členové spravovali obec dle nařízení československé komunistické vlády. Neuměřští zástupci komunistické strany se scházeli na pravidelných schůzích národního výboru, na nichž probírali aktuální témata, mezi která patřila například výstavba nového kulturního domu, zakoupení odborných knih do zdejší knihovny nebo činnost sboru dobrovolných hasičů. Národní výbor úzce spolupracoval s místním jednotným zemědělským družstvem, a to i proto že oběma sdružením šlo především o získávání nových členů.⁷⁷ Členům se dostávalo uznání obce v podobě kolektivních pochvalných diplomů nebo ve výjimečných případech také osobních vyznamenání za přínos pro organizaci (Diplom čestného uznání za dobré služby pro místní požární sbor).⁷⁸ V obci působily i jiné spolky, za všechny jmenuji Svaz české mládeže, Ochotnický, Rybářský, Včelařský a Myslivecký spolek. Do dění se přirozeně zapojovaly také děti, buď v rámci volnočasových aktivit, nebo ve školní výuce prostřednictvím recitačního a tanečního kroužku. Žáci reprezentovali školu v Kvíčovicích velmi úspěšně, důkazem je i 2. místo v taneční soutěži v krajském kole v Plzni.⁷⁹

Obecní kronika Neuměře je dovedena do roku 1964, nutno podotknout, že v závěrečné části se místní kronikář podrobněji rozepsal také o informacích spojených se zalidněním obce, v nichž naznačuje důvody růstu nebo naopak poklesu počtu obyvatel.⁸⁰

⁷⁷ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 220 - 235

⁷⁸ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 244

⁷⁹ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 259

⁸⁰ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 285 - 286

3.3 PAMĚTNÍCI

V současné době žije v Neuměři jen několik pamětníků. Za všechny jmenuji paní Příbylovou, která působí jako místní kronikářka obce, a s níž jsem měla možnost se osobně setkat. Paní kronikářka se snaží zpětně získávat materiály pojednávající o historii obce od roku 1964, avšak její možnosti jsou značně omezené, neboť starší pamětníci, kteří žijí v Neuměři, nejsou zdejšími rodáky. To je také důvod, proč kronika od poloviny 60. let již nepokračuje.

Paní Příbylová se rozhodla napsat kroniku retrospektivně, tj. od roku 2018 do minulosti. Na sepisování kroniky se domluvila s místním starostou panem Antonínem Kolářem, jenž měl spolu s místostarostou enormní zájem o sepsání dějin své obce. Z tamějších pamětníků, kteří se narodili před rokem 1950, žije v obci již pouze paní Příbylová a další dva občané. Její vrstevníci se do obce přistěhovali až po roce 1960, tudíž nemají příliš mnoho informací o historickém vývoji v obci. Zajímavým zjištěním je také, že se paní kronikářka snažila udělat několik sezení se staršími občany, avšak příliš podnětných materiálů hodných k zapsání do kroniky se jí nedostalo. Podstatné záležitosti týkající se 2. světové války se písemně dochovaly v první obecní kronice. O odboji se v kronice sice nepíše, avšak od pana starosty pocházejí informace o dění v sousední obci, ze které pochází. Jelikož obě obce leží nadohled, zapojovaly se společně do akcí proti německým okupantům. Vývoj v 50. letech a v 60. letech je v análech zapsán jako období klidu a aktivního rozvoje obce. Při otázce na rok 1968 a následné období jsem zjistila, že v obci se téměř nic nezměnilo. Národní výbor vedený zástupci komunistické strany pokračoval ve svých úkonech stejným způsobem. V roce 1968 se místní do žádných bojů nepouštěli, s největší pravděpodobností i proto, že v paměti ještě měli potlačení odboje za 2. světové války, které zasáhlo všechny okolní obce včetně Neuměře. Z pohledu současných zástupců obce prý probíhalo relativně poklidně i období následné normalizace.

81

⁸¹ Rozhovor s panem starostou Antonínem Kolářem a paní Marií Příbylovou. Pořizen dne 21. června 2019 ve Staňkově.

Rozhovor s paní Marií Příbylovou, jednou z posledních tamějších rodaček, se uskutečnil na setkání 21. června 2019. Při rozhovoru jsem kromě obecnějších otázek týkajících se dění v obci v průběhu 2. poloviny 20. století položila také tři konkrétní otázky, jež souvisí s důležitými okamžiky československých dějin. Cílem rozhovoru bylo zjistit, jak se události, které se zapsaly do historie našeho státu, dotkly každodenních životů prostých obyvatel v pohraniční oblasti Československa.

1. Jak jste vnímala události roku 1968. Dotkla se Vás nebo Vaší rodiny nějak osobně sovětská okupace?

„Srpnové události byly nejen pro mě, ale i pro sousedy velkým překvapením. Zároveň jsme měli obavy, co se bude dít dál. Pamatuji si, jak jsme vše sledovali a diskutovali, o tom, co se stalo. Nikdo nevěděl, jak dlouho bude tato situace trvat, ale jak to chodí na vesnici, všichni jsme vše probírali a čekali, nic jiného jsme dělat nemohli. Měla jsem však i jiné starosti, protože se nám narodilo druhé dítě, a proto jsem se soustředila hlavně na věci, které jsem mohla ovlivnit.“

2. Jak probíhal život v Neuměři v období normalizace? Mám na mysli v 70. a také 80. letech. Došlo v té době v obci k nějakým zásadním změnám?

„Na tuto dobu mám hodně osobních vzpomínek, avšak kronikářkou jsem nebyla, proto jsem se o obecní věci zajímala jen tak jako asi každý. Kronikářkou jsem se stala až v roce 2014, proto se snažím informace sbírat zpětně. Je tu však problém, protože ubyli pamětníci, kteří o té době měli větší povědomí. Pamatuji si, že Kvíčovicko, kam patřila i naše obec, se připojilo k Národnímu výboru v Holýšově, což přineslo další změny.“

3. Co pro Vás znamenala revoluce 17. listopadu 1989? Vybavíte si, co jste v ten den dělala? Jak na tuto dobu zpětně vzpomínáte?

„Ten den si moc nevybavuji, pravděpodobně jsem byla v práci. Každopádně jsem byla ráda, že revoluce proběhla v poklidu, bez násilí.“⁸²

⁸² Rozhovor s paní Marií Příbylovou uskutečněný 21. června 2019 ve Staňkově.

3.4 OBECNÍ ŠKOLA

Nejdůležitější institucí pro obec Kvíčovice a okolní menší obce je bezpochyby obecní škola. Roku 1872 vyšlo nařízení o národních školách, v nichž probíhalo vzdělávání pouze v českém jazyce. Tato vyhláška přivedla občany k myšlence založit si vlastní obecní školu. První pokusy o vzdělávání dětí začaly v Neuměři 15. ledna 1873 na místním statku č. p. 11, v němž žil Jakub Šlegl. Do tohoto období navštěvovaly děti školu v Holýšově, ve které se ale vyučovalo pouze v německém jazyce. Vyhrazený prostor statku znamenal pro žáky z Neuměře i Kvíčovic důležitý krok k rozvoji vzdělanosti a k prohlubování znalostí o kulturních tradicích v mateřském jazyce.⁸³ Zájem o vzdělání byl tak vysoký, že muselo dojít k nezbytnému rozšíření učebny. Na místním statku však nebyl dostatek místa, a tak se zástupci obcí dohodli na přesunutí školy do Kvíčovic. Právě obec Kvíčovice byla 5. srpna 1875 vybrána slavnou c. k. okresní školní radou v Domažlicích jako vhodné místo na stavbu školy. Celý proces s výstavbou se začal realizovat až roku 1879.⁸⁴

Zhotovením projektových plánů byl pověřen knížecí stavitel Josef Lassas z Horšovského Týna, místo vedoucího stavby zaujal Ondřej Anderle z Kolovče. Škola byla slavnostně otevřena 2. ledna 1881, tento den začalo také vyučování žáků z Kvíčovic, Neuměře a Štichova. Štichovští žáci dříve navštěvovali obecní školu na sv. Barboře, avšak po otevření nové školy byli přiškoleni do Kvíčovic. Výuka probíhala pod dohledem správce školy Čenka Brotána, jenž zastával i post prvního českého učitele.⁸⁵

⁸³ SOkA Domažlice, fond MNV Neuměř, inv. č. 308, kart. 1, Kronika obce, 1. díl, 286 s., s. 21 - 24

⁸⁴ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 8

⁸⁵ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 8

Od 13. září 1881 působila na škole také první učitelka, manželka Čeňka Brotána, Anna Brotánová. Obecní škola měla vyhrazeno ke vzdělávání žáků celé patro budovy. Vzhledem k jejich počtu vznikla velká výuková učebna, která byla následujícího roku rozdělena na dvě menší. Dle výkazu o chodu školy navštěvovalo třídy ve školním roce 1893/1894 108 žáků.

První zápis o výuce pochází z března 1896 z kostela v Holýšově. Žáci se účastnili bohoslužby konané na památku arcivévody Albrechta. Při té příležitosti je na duchovním místě učitel Jakub Rybín seznámil s historickým pojednáním o habsburském následníkovi trůnu. V této chvíli je také blíže popsán školní sbor, jenž se skládal z řídícího učitele Jakuba Rybína, katecheta pátera Rafaela Lišky z Holýšova, Jakuba Fišera, Jakuba Štengla a Jana Petráska z Kvíčovic, Daniela Oswalda ze Štichova a Jakuba Soukupa z Neuměře.⁸⁶

O školní výuce nejsou do konce 19. století žádné podrobnější záznamy, avšak dle zápisů lze usuzovat, že byl velký důraz kladen především na náboženskou výuku. Na začátku každého školního roku je totiž zmínka o zpovědi či návštěvě bohoslužby v holýšovském kostele. V kostele se i odehrávaly zpovědi a přijímání, také zde žáci skládali pravidelnou zkoušku z náboženství, kterou vedl výše zmiňovaný páter Rafael Liška.

Školská rada ustanovila první nařízení až roku 1901. Nařízení vzešlo ze strany samotných rodičů, kteří žádali vedení školy i učitelský sbor o posunutí výuky od 7 hodin ráno. Důvodem této žádosti byla jejich práce v holýšovských sklárnách, do nichž jim děti pravidelně donášely oběd. Proto žáci také často, i přes nelibost učitelů, opouštěli školu během vyučování.⁸⁷

⁸⁶ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 14

⁸⁷ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 29

Obecní škola měla ve svém areálu několik prostor, které stojí za připomenutí. Kolem objektu školy se nacházela malá zahrada, která sloužila jak k odpočinku, tak k výuce. Žáci se zde seznamovali s květinami i drobnými zemědělskými plodinami. Velmi důležitou úlohu ve škole plnila také malá školní knihovna, v níž se nacházely nejen odborné publikace, ale také knihy pro volný čas.⁸⁸

Škola se jako každá jiná instituce musela řídit určitými pravidly a musela plnit i řadu povinností. K povinnostem vyplývajících z nařízení c. k. okresní školské rady patřila také očkování a přeočkování dětí na spalničky, záušnice a další nemoci. Je nutné podotknout, že očkování žáků byla podporována všemi možnými dostupnými prostředky. Jediné epidemii, které se místním nepodařilo zbránit, byla epidemie planých neštovic, jež postihla žáky v roce 1906.⁸⁹

Učitelé i ostatní zástupci školy v žácích přirozeně rozvíjeli také národní cítění. Ještě na počátku 20. století žáci vzdávali hold zpěvem rakouské hymny císaři Františku Josefovi I. k příležitosti 60. výročí vlády. Na následných pečlivě připravených školních oslavách již velebili svými básničkami prvního československého prezidentova T. G. Masaryka.⁹⁰

V první polovině 20. století se ve škole začal klást větší důraz na praktickou výuku. Do této doby byla výuka vázaná na holýšovské katechety, kteří do jisté míry ovlivňovali učení žáků. Ve školním roce 1912/1913 se role v jednotlivých třídách postupně rozděluje. Dívky se učí ručním pracím, zatímco chlapci jsou směřováni k řemeslné činnosti.⁹¹

V období 1. světové války výuka v Kvíčovicích probíhala bez přerušení. Školu navštěvovali tamější žáci i ti z Neuměře, pouze žáci ze Štichova chodili do nově zbudované obecní školy v místě jejich bydliště. Vývoj ve 30. letech však zapříčinil řadu změn, které se dotýkaly také školství. I z tohoto důvodu je kronika vedena pouze do roku 1940, tj. do doby, kdy byla škola uzavřena. Vzdělávání žáků se tímto nuceným činem na nějaký čas úplně zastavilo.⁹²

⁸⁸ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 30

⁸⁹ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 35

⁹⁰ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 56

⁹¹ SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 73

⁹² SOkA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 185

ZÁVĚR

Diplomová práce pojednává o dějinách obce Neuměř, jež se nachází v holýšovském regionu. Svoji práci jsem rozdělila do tří kapitol a několika menších podkapitol, ve kterých je blíže specifikována historie této malé obce. První část je obecnějšího charakteru, neboť se v ní nacházejí informace o historickém vývoji obcí na našem území od 9. století až po současnost. Obecná část slouží jako přehled o vzniku, vývoji, popřípadě zániku malých obcí na území českého státu.

Ve druhé části jsou zřehledněny dějiny Velkostatku Horšovský Týn od jeho vzniku až do roku 1945, tj. do jeho zániku. Tato kapitola pojednává o důležitých změnách, ke kterým došlo v rámci panství. Zahrnuje jak obměnu správního, územního, tak i státního charakteru.

První zmínky o existenci Neuměře pocházejí z 16. století, avšak matriční záznamy uvádějí pouze informace o osídlení území, jež bylo součástí větší obce Kvíčovice. Ucelenější poznatky se datují k roku 1546. V této době spadala správa holýšovského území, do něhož patřila také Neuměř, pod správu Jana z Lobkovic. Obec Neuměř byla dlouhá léta osadou rozlehlejší sousední obce Kvíčovice, s níž je provázána její historie až do 20. let 20. století. Obě obce náležely střídavě pod správu horšovskotýnského panství a panství v Čechovicích. Samostatnost obce se datuje k roku 1920, avšak i v průběhu 20. století spolu obce úzce spolupracovaly. Jako příklad lze uvést společný boj v první a druhé světové válce. Pro obě obce bylo také zřízeno zemědělské družstvo či obecní škola, která je využívána i v současnosti.

Ve své práci jsem kromě několika dochovaných písemných pramenů využila také poznatky místního starosty a kronikářky, která mi poskytla bližší informace o vývoji v obci ve 20. století. Kromě faktů jsem se dozvěděla také zajímavé informace o všedním životě na pozadí důležitých historických okamžiků.

Diplomová práce by měla posloužit tamějším obyvatelům k vytvoření si uceleného obrazu o historii jejich obce.

RESUMÉ

This Diploma thesis deals with the issue of the history of the Neumer village situated in the Holýšov region. The thesis was divided into three chapters and several smaller subchapters, where the village history is specified in details. The first part is of a more general kind because it contains information about the historical development of the villages in Bohemia from the 9th century until present. The general part serves as an outline of the origin, development or possible perishing of the small villages in Bohemia.

In the second part of the thesis, there is an outline of the history of Horšovský Týn manor estate from its very beginning until 1945, the year of its perishing. This chapter deals with the important changes that were made in the manor. It includes the change of modification of administrative, local and state character.

The first mention of the presence of Neuměř village comes from the 16th century. However, the register office notes state only the information about the place settlement that was part of the bigger village Kvíčovice. The more complex notes are dated back to the year 1546. At this time, the administrative of this Holýšov place, where Neuměř also belonged, was under Jan z Lobkovic rule. Neuměř village has been a settlement of a larger nearby Kvíčovice village for a long time with which its history is linked until 1920s. Both villages belonged alternatively under the rule of Horšovský Týn manor and Čečovice manor. The independence of the village dates back to 1920, although the villages were closely related in the course of the 20th century. As an example, a cooperation during the World War I. and World War II. can be stated. There were set up an agricultural collective and a village school, that is used even now.

In this thesis, besides the several extant written sources, I have also used knowledge of the local mayor and chronicler who provided more detailed knowledge of the village's development in the 20th century. Besides the facts, I have also figured out interesting information about everyday life in the background of historic events.

The Diploma thesis should help the local people make a more complete outline of the historical development of the village.

SEZNAM LITERATURY

Archivní prameny

Státní a oblastní archiv města Domažlice

- Fond OŠ Kvíčovice
- Fond MNV Neuměř
- Fond Velkostatek Horšovský Týn 1544 – 1947
- Fond Sběrka matrik západních Čech

Literatura

ČEBIŠOVÁ, T. a kol. *Obec postavení, správa, činnost*. 1. vyd. Praha: TIRA s. r. o., 1996. ISBN 80-8586-619-6. 387 s.

CHARBUSKÝ, Miloš. *Řízení měst v historickém vývoji*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. ISBN 80-7194-602-8. 114 s.

KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. ISBN 80-7239-193-3. 93 s.

NOVÁKOVÁ, Božena, a kol. *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla: stav k polovině 80. let*. 1. vyd. Praha: Academia, 1991. 2 sv. ISBN 80-200-0317-7. 628 s.

ŠOUŠA, Jiří, jr. *Obecní majetek v Čechách 1848-1918*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1497-7. 244 s.

VOJÁČEK, L. a kol. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-127-4. 684 s.

Elektronické zdroje

HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. In: Beck-online.cz [online]. [cit. 30.4.2019]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/search-results.seam>>

SEZNAM PŘÍLOH

Obrazová příloha

Příloha č. 1 – Pohled na náves v Neuměři

Příloha č. 2 – Škola v Kvíčovicích roku 1880

Příloha č. 3 – Masarykova škola v Kvíčovicích po rekonstrukci roku 1930

Příloha č. 4 – Památník obětem 2. světové války

Příloha č. 5 – Novinový článek o odhalení památníku obětem fašismu

Příloha č. 6 – Kaple v Neuměři, rok 1832

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Pohled na náves v Neuměři⁹³

Příloha č. 2 – Škola v Kvíčovicích roku 1880⁹⁴

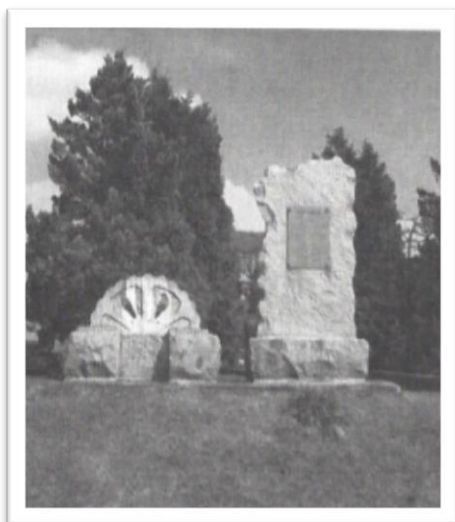
⁹³ Foto autorka Marie Příbylová

⁹⁴ SOKA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 184

Příloha č. 3 – Masarykova škola v Kvíčovicích po rekonstrukci roku 1930⁹⁵

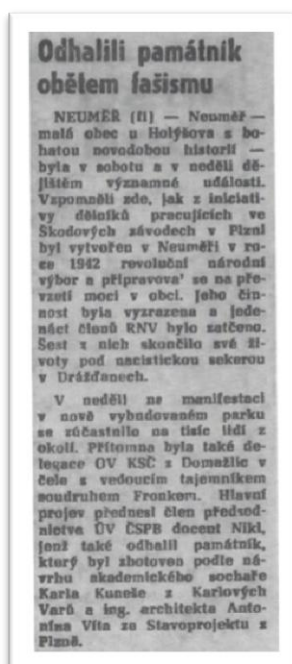

Příloha č. 4 – Památník obětem 2. světové války⁹⁶

⁹⁵ SOKA Domažlice, fond OŠ Kvíčovice, inv. č. 162, č. fondu 427, Kronika obecné školy, 1. díl, 187 s., s. 184

⁹⁶ Foto autorka Marie Příbylová

Příloha č. 5 – Novinový článek o odhalení památníku obětem fašismu⁹⁷Příloha č. 6 – Kaple v Neuměři, rok 1832.⁹⁸

⁹⁷ (f). Odhalili památník obětem fašismu. Pravda. 1970, roč. 51, č. 157, s. 1. (6. 7. 1970)

⁹⁸ Foto autorka Marie Příbylová